

Forrás:

Bárdosi Vilmos: Mi a szösz? (Tinta Könyvkiadó)

Hogy kerül a csizma az asztalra?

1. Abból a mindennapi szemléletből ered, hogy a csizmával a földön járunk, ezért a földön a helye, nem az asztalon.

2. Angliában élet Boots, egy középkori hős. Egyszer harc közben feldöntött egy asztalt, így győzött. A szólás az angolban is él, onnan vettük át tükörfordítással.

3. Zrínyi Miklós Szigetvár ostroma előtt egy csizmát tett az asztalra, amikor a hősiességről szónokolt harcosainak. Azóta használjuk ezt a szólást a gyáva emberekre.

Úgy mennek, mint a csürhe.

1. A csürhe a középkori gyalogos katonák csoportja volt. Ha vesztesre álltak a harcban, szétszéledtek, úgy vonultak vissza. A Szólás ebből ered.

2. A csürhe az ostor végének régies elnevezése. Mivel a szálak össze-vissza állnak, ebből ered ez a szólás.

3. A csürhe több gazda együtt legeltetett disznóinak csoportja. A disznók a legelőről össze-vissza jönnek le, nem úgy, mint például a juhok. Ezért mondják a fegyelmezetlen embertömegre is.

Kőből van a szíve.

1. A szív kő alakú szerv. Ebből ered a szólás.

2. Bibliai eredetű a szólás. Jób beszél egy szörnyről, akiről azt írja, kőből van a szíve.

3. A kő kemény anyag. Az is kemény ember átvitt értelemben, akinek kőből van a szíve.

Gládában áll.

1. Katonai kifejezés. A gléda német eredetű szó, jelentése katonák sorrendje.

2. A gléda állatok terelésénél használt kifejezés volt a paraszti kultúrában. Ebből terjedt el a szólás.

3. A gléda eredetileg a fodrászatban használt kifejezés. A rendezett, elkészült frizurára használták.

Foghegyről beszél valakivel.

1. A szólás a fogászatból ered. Fogorvosi kezelés közben zárt szájjal tud csak beszélni a páciens.

2. A szólás azon a mindennapos megfigyelésen alapul, hogy az orrukat fenn hordó, beképzelt emberek gyakran nem artikulálnak tisztán, amikor beszélnek.

3. A szólás a dühös kutyák vicsorgásából ered. Olyankor csak a foguk hegye látszik ki.

„Futottak még” kategóriába tartozó.

1. A szólás a farkasfalkából ered. Hiszen a gyengébb állatok hátul futnak.

2. A szólás a lóversenyekből és a lovassportból került át a köztudatba.

3. A szólás a kertészetből került át a köznyelvbe. A futónövényekre utal.

Aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.

1. A virágok nagyon szépek. Aki szereti őket, annak nagyon fejlett a szépérzéke, tehát biztosan jó ember is. Ezért mondjuk rá ezt a szólást.

2. Ez a szólás valójában szállóige. Petőfi Sándor 1947-ben írt versében olvassuk, amelynek a címe: Az rva lány. Így szól: „Szeresd a virágot/És ne féltsd szívedet,/Mert, ki ezt szereti, /Rossz ember nem lehet.”

3. A virágok sok gondozást igényelnek, hogy igazán szépek legyenek. Aki szereti őket, gondoskodik róluk, ezért jó ember lesz, ezt a mondást mondjuk rá.

Mese habbal!

1. A szállóige forrása Reményik Zsigmond azonos című regénye, amelyet 1934-ben írt. A kispolgári kicsinyességeket kifigurázó, furcsa és nagyon mulatságos groteszk szatíra jelentős könyvsikert aratott.

2. A mondás a Meseautó című, 1934-ben bemutatott filmben hangzik el, amikor kiderül, hogy Verát a vezérigazgató átejtette. A film óriási siker volt, a szállóige pedig elterjedt.

3. A kifejezés eredete a habos süteményekre és tortákra utal. Azok nagyon finomak, ezért amikor valaki nagyon nagy fantáziával színes történetet ad elő, arra utalva mondjuk, hogy az „Mese habbal!”

Öreg ember nem vén ember.

1. A mondás Petőfi Sándor azonos című versének címéből került a köztudatba. Az Öreg ember nem vén ember cím a vers főszereplőjére, egy elszegényedett nemesre utal, aki öreg korában egy fiatal szolgálólányt vesz feleségül.

2. A mondás Fekete István egyik novellájának címéből került a köztudatba. Az Önéletrajz ihletésű írás Fekete István idős koráról szól.

3. A mondás Jókai Mór 1900-ban keletkezett regényének címéből származik. Főszereplője, noha meglehetősen idős, többször újra nősül, és éli a fiatalok által is megirigyelhető nagyvilági életét.

Éhes gyomorral nem lehet a Himnuszt énekelni.

1. A szólásmondás forrása Szabó Dezső főreáliskolai tanár, író a tanári bérek tisztességes rendezését sürgető felhívásának következő mondatából ered: „Meg kell gondolni, hogy a Himnuszt éhes hassal csak bizonyos ideig lehet énekelni.”

2. A mondás forrása Klebelsberg Kunó oktatási miniszter 1926-ban az Országgyűlés előtt elhangzott beszédéből vált szállóigévé. Ebben a felszólalásában a pedagógusbérek rendezését sürgette.

3. A mondás forrása a Himnusz írójának, Kölcsey Ferencnek egyik levele, amelyben a szegénység felszámolásáról ír. Ebből vált a mondat szállóigévé.